

Даниял кітабы - Қырық үшінші саны

Киелі кітап пайғамбарлығындағы «қаңыратып тастайтын жиіркеніштің» рәміздік мәнін ашу

Jeff Pippenger

2024-01-07

Пауылдың 538 жылы папалықтың билікке көтерілуін тежеп тұрған күш ретінде пұтқа табынушы Римді айқындауы Уильям Миллер үшін Даниял кітабындағы «күнделіктіні» пұтқа табынушылықты білдіретін ұғым ретінде белгілеген айғақ болды. Уильям Миллердің тұжырымдық жүйесі күйретуші екі билікке — әуелі пұтқа табынушылыққа, содан кейін папалыққа — негізделді. Осы жүйені қуаттайтын Миллердің ең маңызды жаңалығы Пауылдың Салоникалықтарға 2-хаттың екінші тарауындағы куәлігі болды; онда Пауыл папалыққа пұтқа табынушы Рим тарапынан қойылған тежеудің «күнә адамы» Құдайдың ғибадатханасына орналастырылып, өзін Құдаймын деп көрсетсін деп алынып тасталатынын айқындайды.

Даниял кітабында пұтқа табынушылықты бейнелейтін «күнделікті» нышанынан кейін әрдайым папалықтың бір нышаны келеді, ол мейлі қаңыратып кетіретін заңсыздық ретінде болсын, мейлі қаңыратып кетіретін жиіркенішті нәрсе ретінде болсын көрсетілсін. Алайда Мәсіх Иерусалимнің б.з. 66 жылдан 70 жылға дейінгі үш жарым жыл ішінде болған қоршауы мен күйретілуіне қатысты мәсіхшілерге берген ескертуінде Иерусалимде болған мәсіхшілердің дереу қашуы үшін белгі ретінде «Даниял пайғамбар айтқан қаңыратып кетіретін жиіркенішті нәрсеге» нұсқады. Тарих бұл белгінің папалық Римнің емес, пұтқа табынушы Римнің нышаны болғанын айқындайды. Егер адалдар қоршау мен күйреуден аман қалмақ болса, олар сол белгіні тануға тиіс еді. «Даниял пайғамбар айтқан қаңыратып кетіретін жиіркенішті нәрсе» пұтқа табынушы Римнің нышаны ма, әлде папалық Римнің нышаны ма?

Сондықтан қаңырап бос қалдырушы жиіркеніштің, Даниял пайғамбар айтқандай, қасиетті орында тұрғанын көрген кездерінде, (оқушы түсінсін:) онда Яһудеядағылар тауларға қашсын; үйдің төбесінде тұрған адам үйінен бір нәрсе алуға төмен түспесін; ал егістікте жүрген адам киімін алуға кері қайтпасын. Сол күндері жүкті әйелдер мен емізулі баласы бар әйелдерге қасірет! Бірақ қашуларың қыс мезгілінде де, сенбі күні де болмасын деп дұға етіңдер; өйткені сол кезде дүниенің басталуынан осы уақытқа дейін болмаған, енді ешқашан да болмайтын ұлы азап болады. Егер сол күндер қысқартылмаса, ешбір жан иесі құтқарылмас еді; бірақ таңдап алынғандар үшін сол күндер қысқартылады. Матай 24:15–22.

Уайт ханым бұл ескертудің Иерусалимнің б.з. 66 жылдан 70 жылға дейінгі күйретілу тарихында қалай орындалғаны жөнінде түсініктеме береді және ол рим әскерінің туы, яғни байрағы, Иерусалимде әлі де қалған мәсіхшілер үшін қашып кетудің белгісі болғанын көрсетеді. Ендеше, «Даниял пайғамбар айтқан қаңыратып кетіретін жиіркеніш» пұтқа

табынушы Рим бе еді, әлде Миллер өз жүйесін соған негіздегендей, папалық Рим бе еді?

Уильям Миллер Римнің екі көрінісін де (пұтқа табынушыдан кейін папалық) түсінуге жетелеңкі болды, бірақ өзі өмір сүрген тарихтың ықпалымен ол екі патшалықты да бір патшалық ретінде қарастыруға мәжбүр болды. Әрине, олар бір патшалық, бірақ сонымен қатар олар бірінен соң бірі келетін екі патшалықты да бейнелейді. 1798 жылдың пайғамбарлық тарихы Миллерді Римге, негізінен, бір патшалық ретінде қарауға міндеттеді. 1798 жылы Миллер Мәсіхтің Екінші келуі шамамен жиырма бес жылдан кейін болады деп сенді. Ол папалық Римнің 1798 жылы өлімші жарақат алғанын анық білді. Миллер үшін папалық Римнен кейін келетін өзге ешбір жердегі патшалықтар жоқ еді, өйткені Мәсіх қайтып келгелі тұрған еді.

Миллер өмір сүрген тарихи кезеңде ол Даниял кітабының екінші тарауындағы мүсіннің жердегі төрт патшалықты бейнелейтінін түсінді, өйткені Даниялдың куәлігі дәл солай еді.

Ал төртінші патшалық темірдей берік болады; өйткені темір бәрін талқандап, бағындырады; әрі бәрін уататын темір сияқты, ол да талқандап, жаншып тастайды. Ал сен аяқтары мен башпайларын бір бөлігі құмырашының балшығынан, бір бөлігі темірден екенін көргеніндей, сол патшалық бөлінген болады; бірақ сен темірдің лай балшықпен араласқанын көргеніндей, онда темірдің беріктігінен бір нәрсе болады. Даниял 2:40, 41.

Миллер бар болғаны төрт патшалық бар екенін түсінді, ал төртінші әрі соңғы патшалық — Рим еді; ол тарихтан мұның әуелі пұтқа табынушы Рим, содан кейін папалық Рим болғанын білді. Миллер үшін, Даниялдың сөзіне сәйкес, төртінші патшалық «бөлінген» еді, бірақ Миллердің түсінігінде бұл бөліну тек Рим патшалығының тура мағынадағы және рухани қырларының арасындағы айырмашылықты ғана білдіретін. Ол дұрыс болды, бірақ оның түсінігі шектеулі еді.

Миллер пұтқа табынушы Рим мен папалық Римнің бөлінуі Пауылдың айқындау үшін көтерілген бөлініске негізделгенін көрмеді. Пауыл (және Жақия шомылдыру рәсімін жасаушы) айқындап көрсеткендей, айқыш кезеңінде тура мағынадағы нәрсе рухани мағынадағыға ауысуға тиіс еді. Осы түсініксіз Миллер Римнің, негізінен, екі кезеңі бар бір патшалық екенін қабылдауға мәжбүр болды. Және, әрине, ол дұрыс болды (бірақ шектеулі түрде). Ол рухани Римнің тура мағынадағы Бабылмен бейнеленетінін көре алмады, өйткені рухани Рим (папалық) сондай-ақ рухани Бабыл болып табылады.

Даниялдың екінші тарауындағы төрт патшалықтың біріншісі ретінде тура мағынадағы Бабыл төртінші патшалықтың бейнесі болар еді, өйткені алғашқысы әрдайым соңғысын бейнелейді. Пұтқа табынушы Рим Бабыл арқылы бейнеленген болатын, бірақ пұтқа табынушы Рим де, Бабыл да рухани Римді (папалықты) бейнеледі. Сондықтан папалық бесінші патшалық болды, әрі ол Бабыл арқылы көрсетілді. Міне, осы — Уайт ханымның тура мағынадағы Исраилдің Бабылдағы жетпіс жылдық тұтқындалуын рухани Исраилдің рухани Бабылдағы бір мың екі жүз алпыс жылдық тұтқындалуымен салыстыруының негізгі себебі.

«Құдайдың жер бетіндегі шіркеуі осы аяусыз қудалаудың ұзақ кезеңі бойы, жер аударылу дәуірінде Бабылда тұтқында болған Исраил ұлдары сияқты, шын мәнінде тұтқында болды». Prophets and Kings, 714.

Сондықтан Миллер пұтқа табынушы Римді неғұрлым нақтырақ айқындайтын пайғамбарлық орындалуларды папалық Римге қатысты орындалулармен өзара алмастырып қолдануда ешқандай қиындық көрмеді. Біз ілгері қарай осыған мысалдар келтіреміз, бірақ егер Миллердің пұтқа табынушы Рим мен папалық Римді бір патшалық деп қарастырғанын түсінсек, онда Миллердің Исаның “Даниял пайғамбар айтқан қаңыратып кетіруші жиіркенішті” пұтқа табынушы Римнің орындалуы ретінде меңзегеніне еш қиындық көрмегенін, сонымен қатар Даниял кітабындағы “қаңыратып кетіруші жиіркеніш” тіркесін папалық Римнің нышаны деп түсінгенін ұғына аламыз. Миллер қаңыратып кетіруші үш билікті көре алмады, сондықтан оның пайғамбарлық жүйесі дәл болғанымен, шектеулі болды.

Алайда, Мәсіхтің алдын ала айтқан сөзінің орындалуы ретінде 66 жылы біздің дәуірімізде пұтқа табынушы Рим өз туларын ғибадатхананың қасиетті аумағына тіккен кездегі тарихи орындалудағы бұл сәйкессіздікті қалай түсінуіміз керек? «Даниял пайғамбар айтқан қаңыратып кетіретін жиіркеніш» пұтқа табынушы Римнің бе, әлде папалық Римнің бе рәмізі? Бұл қиындықтың жауабы, екеудің орнына қаңыратып кетіретін үш билікті танығанда, әжептәуір қарапайым болады. Біз Иерусалимнің қирауы жөніндегі Мәсіхтің алдын ала айтқан сөзінің орындалуына қатысты Уайт ханымның түсіндірмесінен бастауымыз керек.

Яһудилердің Мәсіхті айқышқа шегелеуінде Иерусалимнің жойылуының ұрығы жатты. Қалварияда төгілген қан осы дүниеде де, келер дүниеде де оларды күйреуге батырған салмақ болды. Сол сияқты, Құдай рақымын қабылдамай, одан бас тартқандардың үстіне сот түсетін ұлы ақырғы күні де солай болады. Олардың сүрінер тасы болған Мәсіх сонда оларға кек алушы тау болып көрінетін болады. Оның жүзінің салтанатты даңқы, әділдер үшін өмір болса, зұлымдар үшін жалмап қоятын от болады. Қабылданбаған сүйіспеншілік пен менсінбей тәрк етілген рақымның кесірінен күнәкар құритын болады.

«Көптеген мысалдар мен қайта-қайта айтылған ескертулер арқылы Иса Құдай Ұлын қабылдамай қойған яһудилер үшін мұның салдары қандай болатынын көрсетті. Осы сөздерімен Ол Өзінің Құтқарушысы ретінде Оны қабылдаудан бас тартатын барлық дәуірлердегі адамдардың бәріне үн қатты. Әрбір ескерту солар үшін. Қорланған ғибадатхана, тіл алмаған ұл, жалған жүзімші диқаншылар, менменсінген құрылысшылар — бұлардың бәрінің де әрбір күнәкардың өмірінде өзіне сәйкес келетін баламасы бар. Егер ол тәубеге келмесе, олар ишаралаған үкім оның да үлесі болады». The Desire of Ages, 600.

Пауыл тура мағынадан рухани мағынаға өтуді айқындаған кезде, оның айқыш кезеңінде болғанын көрсетеді, әрі Иерусалимнің қирауының айқышпен тікелей байланысты екені назарға алынуға тиіс. Алғаш рет тура Бабыл арқылы жүзеге асқан тура Иерусалимнің қирауы соңғы рет тура Рим арқылы жүзеге асты, өйткені Иса әрдайым ақырды бастауымен

бірге бейнелейді. Бабылдың пұтқа табынушы билігімен басталған киелі орын мен жасақтың тапталуы Римнің пұтқа табынушы билігімен аяқталды.

Рухани Иерусалимді рухани таптау папалық Рим арқылы жүзеге асырылды, әрі таптаудың осы екі кезеңі де (тура және рухани) Құдай халқын үшінші қаңыратып-жоятын биліктің таптауын бейнелейді; Римге қатысты айтқанда, ол қазіргі Рим деп аталады.

Құдай халқын қудалайтын қаңыратып-жоятын үш күш бар. Пұтқа табынушылықтың айдаһары, одан кейін католицизмнің теңізден шыққан аңы, ал одан кейін Америка Құрама Штаттарының жерден шыққан аңы (жалған пайғамбар) келеді. Пұтқа табынушылық тура Израилді таптап-жаншыған әртүрлі пұтқа табынушы державалар арқылы бейнеленді. Одан соң папалық жүйе 538 жылдан 1798 жылға дейінгі бір мың екі жүз алпыс жыл бойы рухани Израилді таптап-жаншыды. Айдаһардың, аңның және жалған пайғамбардың үштік одағы — қазіргі Рим, әрі ол да жексенбілік заң дағдарысының “сағаты” кезінде Құдай халқын таптап-жаншиды. Айдаһар, аң және жалған пайғамбар түріндегі қаңыратып-жоятын осы үш күш сондай-ақ пұтқа табынушы Рим, папалық Рим және қазіргі Рим ретінде де бейнеленеді.

Аян 17-тарау тұрғысынан алғанда, пұтқа табынушылық — алғашқы төрт патша, бесінші патша — папалық, ал алтыншы, жетінші және сегізінші патшалар — қазіргі Римнің үштік одағы.

Жеті патша бар: олардың бесеуі құлады, біреуі бар, ал екіншісі әлі келген жоқ; және ол келгенде, аз ғана уақыт тұруы тиіс. Ал бұрын болған, қазір жоқ аң — сегізіншісі де сол, әрі жетедудің бірі, және ол опатқа кетеді. Аян 17:10, 11.

Даниял кітабының екінші тарауының тұрғысынан алғанда, пұтқа табынушылық — нақты Вавилоннан нақты Римге дейінгі төрт патшалықтың бәрі. Рухани Вавилон — папалық (алтын бас), ал айдаһардың, аңның және жалған пайғамбардың үштік одағы (қазіргі Рим) рухани Мидия-Парсының, рухани Грекияның және рухани Римнің (оның өлімге соқтыратын жарасы жазылған) үштік одағы арқылы бейнеленеді.

Иса «Даниял пайғамбар айтқан “қаңыратып қоятын жиіркеніш”» туралы сөз еткен кезде, ол мәсіхшілер Римнің үш кезеңінің әрқайсысында танып білуге тиіс белгілі бір «белгіні» нұсқады. Пұтқа табынушы Рим, папалық Рим және қазіргі Рим — бәрі де Құдай халқын қудалайды. Сол қудалау пайғамбарлық тұрғыдан киелі орынды және жасақты таптау ретінде бейнеленген. Иса қудалаудың осы үш кезеңінің әрқайсысы үшін оның жақындап келе жатқаны туралы ескерту берді. Рим билігінің «белгісі» киелі орынның ішіне қойылған кезде, Иерусалимнен қашатын уақыт жеткен еді. Иса Даниялдың «қаңыратып қоятын жиіркеніш» деген тіркесін жердегі бір биліктің нышаны ретінде емес, мәсіхшілер танып білуге тиіс белгінің нышаны ретінде қолданды.

Иса тындап тұрған шәкірттеріне діннен безген Израилдің басына түсетін үкімдерді, әсіресе Мәсіхті қабылдамай, айқышқа шегелегендері үшін олардың үстіне келетін әділ кек жазасын жария етті. Сол қорқынышты шегіне жетер кезеңнің алдында күмәнсіз белгілер болуға тиіс еді. Үрейлі сағат кенеттен де, тез де келмек еді. Сонда Құтқарушы

Өзінің ізбасарларына былай деп ескертті: «Ендеше, Даниял пайғамбар айтқан ойран қылатын жиіркенішті нәрсенің киелі орында тұрғанын көргенде, (оқушы түсінсін,) сонда Яһудеядагілер тауларға қашсын». Матай 24:15, 16; Лұқа 21:20, 21. Римдіктердің пұтқа табынушылық рәміздері қала қабырғаларының сырт жағына бірнеше стадийге дейін созылатын киелі жерде тігілген кезде, Мәсіхтің ізбасарлары қашу арқылы амандық табуға тиіс еді. Ескерту белгісі көрінгенде, құтылғысы келетіндер еш кідірмеуге тиіс болатын. Бүкіл Яһудея жерінде де, Иерусалимнің өзінде де қашу белгісіне дереу мойынсұну қажет еді. Кімде-кім үйдің төбесінде болып қалса, тіпті ең қымбат қазыналарын алып қалу үшін де, үйіне төмен түспеуге тиіс еді. Далада не жүзімдіктерде еңбек етіп жүргендер күннің ыстығында жұмыс істеп жүріп шешіп қойған сыртқы киімін алуға қайтуға уақыт алмауға тиіс еді. Олар жалпы қырып-жоюға ұшырап қалмау үшін бір сәт те кідірмеуге тиіс еді». Ұлы күрес, 25.

Осы үзіндіде Уайт ханым «қаңырап бос қалдыру жиіркенішін» «жаңылыссыз белгі» ретінде айқындайды; бұл белгі қасиетті орынның «қасиетті жеріне» римдіктер орнатқан «пұтқа табынушылық рәміздерімен» бейнеленген еді. Иса «қаңырап бос қалдыру жиіркенішін» не пұтқа табынушы Римнің, не папалық Римнің билігін бейнелеу үшін емес, «белгі» ретінде қолданды. Бұл «белгі» ғибадатхананың қасиетті жеріне қойылған кезде, мәсіхшілер Иерусалимнен «жалпы қырып-жоюға ұшырап қалмас үшін» қашуға тиіс еді. Уайт ханым осы үзіндінің кейінгі бөлігінде бұдан әрі барып, жойқын күйреуді айқындаған Мәсіхтің пайғамбарлығының бірнеше рет орындалғанын көрсетеді.

«Құтқарушының Иерусалимге үкімдердің келуі туралы пайғамбарлығының тағы бір орындалуы болуға тиіс, ал әлгі қорқынышты қаңырау соның тек көмескі көлеңкесі ғана еді. Таңдап алынған қаланың тағдырынан біз Құдайдың рақымын қабылдамай, Оның заңын аяқасты еткен дүниенің үкімін көре аламыз. Жер өз қылмысқа толы ұзақ ғасырлары бойы куә болған адамзат қасіретінің жазбалары қараңғы. Оларды ой елегінен өткізгенде жүрек жүдейді, сана әлсірейді. Көктің билігін теріске шығарудың салдары сұмдық болды. Бірақ болашақ туралы аяндарда бұдан да күнгірт көрініс ашылады. Өткеннің жазбалары,—ұзаққа созылған аласапырандар, қақтығыстар мен төңкерістер легі, “жауынгердің шайқасы ... абыр-сабыр үнмен, әрі қанға малынған киімдермен” (Ишая 9:5),—Құдайдың тежеп тұрған Рухы зұлымдардан мүлде алынып, енді адамдық құмарлық пен шайтандық қаһардың бұрқ ете шығуын тежемейтін сол күннің сұмдықтарымен салыстырғанда, мұның бәрі не болмақ! Сонда дүние бұрын-сонды болмағандай Шайтан билігінің нәтижелерін көреді.»

«Бірақ сол күні, Иерусалимнің қираған уақытындағыдай, Құдайдың халқы құтқарылады, тірілердің қатарына жазылғандардың бәрі. Ишая 4:3. Мәсіх Өзінің адалдарын Өзіне жинау үшін екінші рет келетінін жариялады: “Сонда жердің барлық рулары жоқтайды, әрі Адам Ұлының көктің бұлттарымен, құдіретпен және ұлы салтанатпен келе жатқанын көреді. Сонда Ол періштелерін кернейдің зор үнімен жібереді, және олар Оның таңдаулыларын дүниенің төрт бұрышынан, көктің бір шетінен екінші шетіне дейін жинайды”. Матай 24:30, 31. Сонда Ізгі хабарға мойынсұнбағандар Оның аузының рухымен жойылып, Оның келуінің жарқырауымен құртылатын болады. 2 Салониқалықтарға 2:8. Ежелгі Исраил сияқты, зұлымдар өздерін өздері құртады; олар өз

заңсыздықтарының кесірінен құлайды. Күнәлі өмір арқылы олар өздерін Құдаймен соншалық үйлесімсіз күйге түсірген, олардың болмысы зұлымдықпен соншалық азғындаған, сондықтан Оның даңқының көрінісі олар үшін жалмаушы от болады.»

«Адамдар Мәсіхтің сөздерінде өздеріне жеткізілген сабақты елеусіз қалдырып қоймаудан сақ болсын. Ол Өз шәкірттеріне Иерусалимнің қирауы туралы ескертіп, қашып құтылулары үшін таяп келе жатқан апаттың белгісін бергені сияқты, ақырғы жойылу күні туралы да дүниені ескертіп, оның жақындап келе жатқанының нышандарын берді, сонда кімде-кім қаласа, келер қаһардан қашып құтылсын. Иса былай дейді: “Күнде, айда және жұлдыздарда белгілер болады; ал жер бетінде халықтар абыржиды”. Лұқа 21:25; Матай 24:29; Марк 13:24–26; Аян 6:12–17. Оның келуінің осы жаршыларын көретіндер “оның жақын, есік алдында тұрғанын” білулері тиіс. Матай 24:33. “Сондықтан сергек болыңдар”, — дейді Ол ескерту ретінде. Марк 13:35. Ескертуді ескеретіндер қараңғылықта қалмайды, сондықтан ол күн оларды күтпеген жерден басып қалмайды. Бірақ қырағылық танытпайтындар үшін “Жаратқан Иенің күні түндегі ұры секілді келеді”. 1 Салониқалықтарға 5:2–5». Ұлы күрес, 36, 37.

Уайт апа осы сөздерді жазған кезде, Иерусалимнің қирауының болашақта орындалуға тиісті бір орындалуы әлі алда еді. Дүниенің ақырында қазіргі Римге (айдаһарға, аңға және жалған пайғамбарға) қарсы жүзеге асырылатын кек қайтарушы үкім рухани Бабылдың соңғы құлауын білдіреді, бірақ рухани Бабыл (папалық) бұған дейін 1798 жылы бір рет-ақ құлаған болатын. Иерусалимнің қирауы Құдайдың діннен безген қауымға шығарған кек қайтарушы үкімін бейнелейді.

Б.з. 66 жылдан 70 жылға дейінгі үш жарым жыл ішінде Иерусалимнің күйреуі дүниенің ақырында қазіргі Римге (айдаһарға, аңға және жалған пайғамбарға) түсірілетін Құдайдың қарымта үкімінің жоюын бейнелейді. Б.з. 66 жылдан 70 жылға дейін пұтқа табынушылық арқылы жүзеге асырылған Иерусалимнің қоршауға алынып, күйретілуі дәл үш жарым жылға созылды.

Папалықтың жүзеге асыруымен болған рухани Иерусалимнің қоршауға алынуы мен қирауы 538 жылдан 1798 жылға дейінгі үш жарым пайғамбарлық жылға созылды. Бұл екі көрініс қазіргі Римнің ықпалымен туындайтын жексенбілік заң дағдарысының «сағатында» Иерусалимнің қоршауға алынуы мен қирауын бейнелейді. Иерусалимнің үш қирауының соңғысы Даниял кітабында көрсетілгендей кері қайтарылады.

Даниял кітабы Бабылдың Иерусалимді жаулап алып, қиратып жіберуімен басталып, Бабылдың күйреуімен және Иерусалимнің жеңісімен аяқталады. Осы үш шайқастың әрқайсысында мәсіхшілерге алда келе жатқан соғыстан қашып құтылулары керектігін білдіретін бір белгі берілді. Б.з. 66 жылы бұл пұтқа табынушы Римнің әскерлері өздерінің рәміздерін (соғыс тулары) киелі ғибадатхананың қасиетті жеріне тіккен кезде болды. 538 жылы бұл “күнәнің адамы” Құдайдың ғибадатханасында (мәсіхшілік шіркеуде) отырып, өзін Құдай етіп көрсеткен кезде, сол жылы Орлеан кеңесінде жексенбілік заң қабылдатқанында, аян болды. Жексенбіні мәжбүрлеп ұстандыру — папалықтың мәсіхшілік әлемнің үстінен өз билігінің дәлелі деп атайтыны осы; өйткені олар Құдай Сөзінде

жексенбіні ғибадат күні ретінде ұстануға ешбір негіз жоқ деп уәж айтады (және бұл дұрыс), ал мәсіхшілікте жексенбіні ғибадат күні етіп енгізгендерінің өзі олардың пұтқа табынушылық дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарының билігі Киелі кітаптан жоғары тұрғанының дәлелі болып табылады.

538 жылы мәсіхшілер Рим шіркеуінен бөлінуі тиіс еді; мұның себебі оның шынайы мәсіхшілік шіркеу болмағандығында ғана емес, сонымен қатар папалық биліктің белгісі Құдай шіркеуінің қасиетті ауласына қойылғандығында да еді. Уайт қарындас сол тарихи кезеңдегі бөліну үдерісін — Құдай шіркеуі мың екі жүз алпыс жылға шөл далаға қашқан дәуірді бастаған үдерісті — айқындайды.

«Бірақ жарықтың Әміршісі мен қараңғылықтың әміршісі арасында ешқандай бірлік жоқ, әрі олардың ізбасарларының арасында да бірлік болуы мүмкін емес. Мәсіхшілер пұтқа табынушылықтан тек жартылай ғана бет бұрғандармен бірлесуге келіскенде, олар өздерін шындықтан барған сайын алыстататын жолға түсті. Шайтан Мәсіхтің соншалық көп ізбасарларын алдауға қол жеткізгеніне масаттанды. Содан кейін ол бұларға өз билігін одан бетер толық жүргізіп, оларды Құдайға адал болып қалғандарды қудалауға итермеледі. Шынайы мәсіхшілік сенімге қалай қарсы тұруды оны бір кездері қорғап жүргендердей ешкім де соншалық жақсы түсінген жоқ; ал бұл діннен безген мәсіхшілер, өздерінің жартылай пұтқа табынушы серіктерімен бірігіп, соғысын Мәсіх ілімдерінің ең өзекті қырларына қарсы бағыттады.»

Сенімді болып қалғысы келгендер үшін діни қызметкерлік киімге бүркендіріліп, шіркеуге енгізілген алдаулар мен жиренішті істерге қарсы нық тұру жан алып, жан беріскен күресті талап етті. Киелі кітап сенімнің өлшемі ретінде қабылданбады. Діни еркіндік ілімі күпірлік деп аталды, ал оны жақтаушылар жеккөрінішке ұшырап, қудаланды.

«Ұзақ әрі қатаң күрестен кейін, адал азшылық, егер теріс жолға түскен шіркеу жалғандықтан және пұтқа табынушылықтан әлі де арылудан бас тартса, онымен барлық бірлестікті бұзуға шешім қабылдады. Олар Құдай сөзіне мойынсұнбақ болса, бөлінудің мүлде қажеттілік екенін көрді. Олар өз жандары үшін өлімге апаратын қателіктерге төзуді де, балалары мен ұрпақтарының сеніміне қауіп төндіретін үлгі көрсетуді де батылы бармады. Бейбітшілік пен бірлікті сақтау үшін олар Құдайға адалдықпен үйлесетін кез келген шегініске баруға даяр болды; бірақ олар тіпті бейбітшіліктің өзін де принципті құрбан ету бағасымен тым қымбатқа сатып алынады деп білді. Егер бірлікке тек шындық пен әділдікті ымыраға салу арқылы ғана қол жеткізуге болатын болса, онда айырмашылық та, тіпті соғыс та болсын». Ұлы күрес, 45.

Бұл ойларды келесі мақалада жалғастырамыз.

«Мәңгілік алдымызда созылып жатыр. Перде көтерілуге таяу. Осындай салтанатты да жауапты орынды иеленіп отырған біз не істеп жүрміз, не жайында ойлап жүрміз, неге айналамызда жандар құрып бара жатқанда, өзіншіл тыныштықсүйгіштігімізге жабысып қаламыз? Жүректеріміз мүлде тасбауыр болып кетті ме? Басқалардың құтқарылуы үшін атқаратын ісіміз бар екенін сезіне де, түсіне де алмаймыз ба? Бауырластар, көздері бола

тұра көрмейтін, құлақтары бола тұра естімейтін топтың қатарынансыңдар ма? Құдай сендерге Өз еркін тануды бекер берді ме? Сендерге ескерту үстіне ескерту жібергені бекер ме? Жер бетіне таяуда не келетіні жөніндегі мәңгілік ақиқаттың мәлімдемелеріне сенесіңдер ме, Құдайдың үкімдері халықтың үстінде төніп тұрғанына сенесіңдер ме, сонда да әлі жайбарақат, жалқау, бейқам, ләззатқұмар күйде отыра бересіңдер ме?»

«Қазір Құдай халқы үшін өз сүйіспеншілігін осы дүниеге байлап қоядың да, өз қазынасын дүниеде жинаудың да уақыты емес. Ерте дәуірдегі шәкірттер сияқты, біз де қаңырап бос қалған және оңаша жерлерден пана іздеуге мәжбүр болатын уақыт алыс емес. Рим әскерлерінің Иерусалимді қоршауы яһудеялық мәсіхшілер үшін қашудың белгісі болғаны сияқты, біздің еліміздің папалық сенбіні міндеттейтін жарлық арқылы билікті өз қолына алуы біз үшін де ескерту болады. Сонда ірі қалаларды тастап шығатын, кейінірек таулар арасындағы оңаша жерлердегі оқшау үйлерге көшу үшін кіші қалаларды да тастап кетуге дайындалатын уақыт болады. Ал қазір біз мұнда қымбат баспаналар іздеудің орнына, жақсырақ елге, яғни көктегі отанға көшуге дайындалуымыз керек. Қаражатымызды өз құмарымызды қанағаттандыруға жұмсаудың орнына, үнемдеуді үйренуіміз керек. Құдай қарызға берген әрбір дарын дүниеге ескертуді жеткізу ісінде Оның ұлылығы үшін қолданылуға тиіс. Құдайдың Өзінің еңбеккерлері үшін қалаларда атқарылатын ісі бар. Біздің миссияларымызға қолдау көрсетілуге тиіс; жаңа миссиялар ашылуы керек. Бұл істі табысты ілгерілету аз шығынды талап етпейді. Халықты осы уақытқа арналған ақиқаттарды тыңдауға шақыруға болатын ғибадат үйлері қажет. Дәл осы мақсат үшін Құдай Өзінің басқарушыларына капитал сеніп тапсырған. Меншіктеріңізді бұл істің тежелуіне себеп болатын дүниелік кәсіпорындарға байлап қоймаңыздар. Қаражаттарыңызды Құдай ісінің игілігі үшін пайдалана алатындай жерде ұстаңыздар. Қазыналарыңызды өздеріңізден бұрын көкке жіберіңіздер». Testimonies, volume 5, 464.